

Verslag van de Commissie voor de Bibliotheek en het Herbarium over het jaar 1915.

De Commissie voor de Bibliotheek en het Herbarium heeft zich in haar vergadering van 26 Jan. 1916 van den toestand van bibliotheek en verzamelingen op de hoogte gesteld en van den Conservator het volgende verslag zijner werkzaamheden in het afgelopen jaar ontvangen.

In het voorjaar van 1915 is de catalogiseering van de boekerij door den Conservator afgemaakt, waarmee voldaan werd aan de voorwaarde in het contract met het Koloniaal Instituut, volgens welke een kaartsysteem der boekerij bij de overdracht behoort te worden overgelegd. Bij het kaartsysteem der gewone werken werd een lijst der periodieken met haar vele hiaten gevoegd. Kaartsysteem en periodiekenlijst zijn vervolgens in den loop van het jaar door den Bibliothecaris van het Koloniaal Instituut gecontroleerd en tenslotte door Bibliothecaris en Conservator als vertegenwoordigers van Instituut en Vereeniging gecollationeerd, waarbij men tot wederzijdsche overeenstemming is geraakt. Voor den Conservator zijn daarmee de werkzaamheden betreffende de boekerij afgelopen, behalve het ruilverkeer der periodieken met andere genootschappen, daar dit rechtstreeks van de Nederlandsche Botanische Vereeniging blijft uitgaan, om door Bestuur of Conservator in persoonlijk contact te blijven met andere wetenschappelijke instellingen. Aanvragen om boeken te leenen moeten thans gericht worden tot den Bibliothecaris van het Koloniaal Instituut te Haarlem.

De omstandigheden, waarin het Herbarium der Ver-

eeniging thans verkeert, mogen gunstig genoemd worden, waarbij men in aanmerking nemen moet, dat de berging slechts een goedkoope overgangsmaatregel is voor eenige jaren. De leden kunnen zich optimistisch gestemd voelen omtrent de toekomst van deze verzameling, die binnen weinige jaren een voortreffelijke huisvesting te Amsterdam zal vinden. Deze overgangsjaren worden besteed aan verbetering van den toestand, waarin het Herbarium verkeerde. Behalve de vorming van het Modelherbarium, als een kort overzicht van de Nederlandsche flora, wordt nu vooral zorg besteed aan het vastleggen van planten en etiketten. Enkele duizenden werden in de tweede helft van 1915 opgeplakt. De Conservator zal de nu komende jaren dit werk nog bespoedigen, hopend, dat het gelukken zal de tienduizenden losliggende planten en bijschriften alle opgeplakt te krijgen vóór de verhuizing naar Amsterdam.

De bewerking van het Modelherbarium is in de eerste helft van 1915 gevorderd van het laatste gedeelte der Umbelliferae tot een deel der Compositae. Onder verwijzing naar de aantekeningen in vorige jaren worden hier nog een paar opmerkingen aan toegevoegd.

Peucedanum carvifolium. Men lette op de Limburgsche exemplaren in het herbarium, die afwijkend schijnen te zijn.

Smyrnum Olusatrum en *rotundifolium*. Deze ontbreken, zoodat exemplaren van deze planten zeer gewenscht zijn, al is het van buitenlandsche vindplaatsen.

Viscum album. Een paar mooie, nieuwe exemplaren gevraagd.

Sherardia arvensis β *maritima* Grisel. Nader te controleren.

Asperula Aparine M. Bieb. Exemplaar gevraagd.

Galium palustre β *elongatum*. Nader met de soort te vergelijken.

Scabiosa Columbaria. Nader te controleren, in 't bijzonder om de sterke variatie der bladvormen.

Callistephus chinensis. Het herbarium-exemplaar niet gevonden. Exemplaar gewenscht.

Aster Novi-Belgii, laevis, brumalis en *puniceus*. Het onder deze namen liggend herbarium-materiaal worde opnieuw vergeleken.

Voor het Herbarium werd in den loop van 1915 ontvangen *Thlaspi perfoliatum*, Waaldijk bij Malden van den heer Jansen aldaar; *Drosera obovata*, Wisselsche Veer van den heer Hoogenraad; terwijl door den Conservator een veertigtal planten verzameld werd aan het Meertje van Rockanje. Verder een belangrijke collectie van ruim 70 voor Nederland zeldzame of nieuwe *Phanerogamen* van den heer Kloos te Dordrecht. Tenslotte een groote verzameling planten, vertegenwoordigend ruim 90 soorten uit de families der *Ranunculaceae-Cruciferae* van den heer Heukels te Amsterdam. Het zijn of zeldzame soorten of nieuwe vindplaatsen en bovendien de in den Prodomus als „in herbarium Heukels” vermelde exemplaren, welke thans aan de Nederlandsche Botanische Vereeniging zijn overgegeaan.

Wij willen ook hier nog eens in 't openbaar aan de schenkers dank zeggen voor hun krachtigen steun om op deze wijze de waarde van het Vereenigingsherbarium te verhoogen.

Eenige malen werden collecties aan de leden ter bestudeering toegezonden. In het bijzonder vermeldt de Commissie met erkentelijkheid, dat het geslacht *Rosa* door den heer De Wever te Nuth werd nagezien en van belangrijke aantekeningen voorzien werd teruggezonden. Toch hopen en verwachten wij, dat de betere condities waarin het Herbarium later zal verkeeren, aanleiding zullen zijn om op veel grooter schaal van deze verzameling gebruik te maken.

In het tweede halfjaar van 1915 heeft de Commissie den Conservator toegestaan zijn werkzaamheden voor eenigen

tijd te richten op een onderzoek naar de flora, den bodem en de historie van het Meertje van Rockanje. Dit landschap is sinds lang door de kalkvorming, in de laatste jaren door de geneeskrachtige modder, en sinds kort door de sterke radioactiviteit van deze modder een aantrekkelijk studieterrein geworden, een probleem dus van den vaderlandschen bodem. Het kwam den Conservator voor, dat het tijd werd, dit landschap floristisch en vooral mikrofloristisch te beschrijven. Deze mikroflora hangt nauw samen met een deel der kalkafzettingen. Verder zou een nadere bepaling van de flora wellicht aanwijzingen kunnen geven omtrent den bodem en de geschiedenis van het Meertje, die op hun beurt van veel belang zijn om de herkomst van de radioactiviteit te beoordeelen. Reeds van de *Phanerogamen* waarvan een 40-tal meer belangrijke voor het Herbarium werden ingezameld, werden in Juli—Augustus op een betrekkelijk klein terrein ongeveer 80 soorten gevonden met eigenaardig scherpe tegenstelling tusschen de groepen op zoute en niet-zoute deelen van den bodem. Uit het Meertje en naburige slooten werden monsters verzameld met wieren, plankton en vele zwavelbacteriën, die in den winter nader werden doorzocht en grootendeels geteekend en gedetermineerd. Voor de Vereeniging werd een „collectie-Rockanje” aangelegd, bestaande uit een reeks mikroskopische preparaten, de verschillende ingezamelde monsters, kalkbrokken en kalkpijpjes. Verder werden eenige foto's van het landschap gemaakt.

Met subsidie van Teyler's Genootschap werd in Augustus door den Conservator in samenwerking met de eigenaars van het Meertje een diepboring uitgevoerd en de ligging van den bodem door vele peilingen bepaald. Deze diepboring was van belang, 1°. voor de kennis van den bodem en de bepaling van de radioactiviteit op verschillende diepte en 2°. floristisch om na te gaan in hoeverre de resten van de mikroflora, in het bijzonder de *Diatomeeën*,

van belang zijn om de historie van den bodem te leeren kennen. Zoo werden vele monsters verzameld en aan de genoemde collectie toegevoegd. De Conservator heeft ze in den winter mikroskopisch onderzocht en de mikrofloraresten beschreven. Zooals later zal blijken, is deze bodemvergelijking, die vooral op de *Diatomeeën* berust, van belang voor het herkennen van de geschiedenis van het landschap.

Aan het onderzoek van de Nederlandsche mikroflora wordt niet zoo heel veel aandacht geschonken en over de oude vormen, die in den bodem van Nederland verborgen liggen en van belang kunnen zijn voor de geologische historie en de verdeeling van zee- en rivierklei, is sinds Harting's werk „De bodem onder Amsterdam” in 1853, niet veel meer bekend geworden.

Om deze redenen was het ook met instemming van de Commissie voor het Herbarium, dat de Conservator dit onderzoek uitvoerde en een verzameling bijeenbracht over dit kleine maar belangwekkende Nederlandsche landschap. Te meer werd dit nu tijd, daar het Meertje in den loop der eeuwen kleiner wordt, binnenkort ook de modder op grooter schaal zal geëxploiteerd worden, en ook de kalkvorming reeds sinds lang sterk verminderd is.

De bibliotheek werd op de gewone wijze door in ruil verkregen periodieken uitgebreid, terwijl een groot aantal der aanwezige tijdschriften door de zorgen van den Bibliothecaris van het Koloniaal Instituut op eenvoudige, maar doelmatige wijze werd ingenaaid. Hiermee zal worden voortgegaan, zoodat binnen korten tijd alle periodieken zich in een behoorlijken toestand zullen bevinden.

De Comm. v. d. Bibl. en het Herb.

J. C. SCHOUTE, *Voorzitter.*

H. R. HOOGENRAAD, *Secretaris.*